

Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Vasavere külas riigimetsa kvartali AT377 eraldisel 6 ja kvartali AT378 eraldisel 11 harvendusraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes 30.06.2025 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas Vasavere külas riigimetsa kvartali AT377 eraldisel 6 ja kvartali AT378 eraldisel 11 (Ahtme metskond 25 maaüksus, katastritunnus 22901:001:0239) harvendusraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Riigimetsa Majandamise Keskuse (registrikood 70004459) volitatud esindaja Erki Põldoja esitas Keskkonnaametile 30.06.2025 metsateatised, millega kavandatakse riigimetsa kvartali AT377 eraldisel 6 ja kvartali AT378 eraldisel 11 harvendusraiet (kokku 3,71 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 302 tm). Metsateatised on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (metsaregister) nr-tega 50001140773 ja 50001140774.

Kavandatav raieala paikneb siseriiklikult Vabariigi Valitsuse 17.12.2020 määrusega nr 97 „Alutaguse rahvuspargi kaitse-eeskiri” (edaspidi *kaitse-eeskiri*) kaitse alla võetud **Alutaguse rahvuspargi Kurtna piiranguvööndis** ja samas vööndis ka projekteeritava kaitsekorra alusel ning Natura 2000 võrgustikku kuuluval **Kurtna looduslal**.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Kvartali AT377 eraldisel 6 kavandatakse harvendusraiet 3,24 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 271 tm ja kvartali AT378 eraldisel 11 kavandatakse harvendusraiet 0,47 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 31 tm.

Harvendusraie on hooldusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 2), mille eesmärgiks on metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimine ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamine (MS § 28 lõige 7 punkt 2). MS § 31 lõike 2 kohaselt ei tohi harvendusraie tegemisel puistu esimese rinde rinnaspindala viia väiksemaks sama paragrahvi lõike 4 alusel kehtestatud alammäärast. Nõuded harvendusraietele on sätestatud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 6.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Ahtme metskond 25 maaüksus asub Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas, kus kehtib Alutaguse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 285 kehtestatud Alutaguse valla üldplaneering², millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatava raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

² Leitav: <https://www.alutagusevald.ee/uldplaneering>.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Ahtme metskond 25 maaüksuse sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspiirkonnas.

Teisi planeeritavaid raieid (metsaregistris kehtivaid registrikandeid) kavandatava raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m)³ registreeritud ei ole.

Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Kvartali AT377 eraldis 6 asub mustika-kõdusoo kasvukohatüübis ja seal kasvab keskealise metsa arenguklassi kuuluv männik. Kvartali AT378 eraldis 11 asub jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüübis ja seal kasvab keskealise metsa arenguklassi kuuluv männik.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatavast raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, kuid need ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet.

Raiet kavandatakse metsamaastikus, ala ei paikne märgalal, kuid asub Kurtna mõhnastiku ja järvede piirkonnas. Kvartali AT377 eraldis 6 asub kaardiandmetel minimaalselt 16 m kaugusel ja kvartali AT378 eraldis 11 minimaalselt 70 m kaugusel Kirjakjärvest, samuti jäävad eraldised osaliselt Mustajõe kalda piiranguvööndisse. Raiealad ei ulatu veekogude veekaitsevööndisse, kuid jäävad osaliselt Kirjakjärve ja Mustajõe kalda piiranguvöönditesse. Kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ning puhketingimuste säilitamine (LKS § 37 lõige 2). Kalda piiranguvööndi laius on Kirjakjärvel ja Mustajõel 100 m (LKS § 37 lõige 1 punkt 2).

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”. https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf.

Kavandataav raieala asub siseriiklikult kaitse alla võetud **Alutaguse rahvuspargi Kurtna piiranguvööndis** ja ka projekteeritava kaitsekorra alusel samas vööndis ning alal, mis kuulub Natura 2000 võrgustikku⁴ kuuluva **Kurtna loodusala** koosseisu.

Kurtna piiranguvööndi kaitse-eesmärk on väärtuslike pinnavormide, järveökosüsteemide ja metsakoosluste ning piirkonnale iseloomuliku maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide (sh liiv-esparseti, palu-liivkanni, nõmmnelgi ja karvase ristmadara) elupaikade kaitse (kaitse-eeskiri § 14 lõige 2).

Kliimaministri 17.10.2024 käskkirjaga nr 1-2/24/401 on algatatud Alutaguse rahvuspargi kaitse-eeskirja muutmise menetlus. Projekteeritava Kurtna piiranguvööndi osas ei ole metsa majandamisele seatud piiranguid kavas muuta, st kavandatakse kaitsekorda, mis kehtib juba olemasolevas Alutaguse rahvuspargis. Alutaguse rahvuspargi kaitse-eesmärgid on loetletud kaitse-eeskirja §-s 1. Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 16.

Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS) andmetel asub kavandataav raieala terves ulatuses II kategooria kaitsealuse⁵ linnuliigi **metsise (*Tetrao urogallus*) elupaigas** registrikoodiga KLO9123769.

Kavandatava raieala 30 m mõjualasse jääb loodusdirektiivi⁶ I lisas nimetatud elupaigatüüp **soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)**.

Kvartali AT377 eraldisel 6 kavandatava raieala 30 m mõjualasse jääb Alutaguse rahvuspargi Kurtna sihtkaitsevöönd (ka projekteeritav Kurtna sihtkaitsevöönd) ning III kategooria⁷ kaitsealuse putukaliigi, **suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*)**, elupaik registrikoodiga KLO9201031 (Kirjakjärve alal).

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava raieala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatud raiealade selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöörduvus ja piiriülesus)

⁴ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”.

⁵ II kategooria kaitsealused liigid on nimetatud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruses nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

⁶ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>.

⁷ III kategooria kaitsealused liigid on nimetatud keskkonnaministri 19.05.2004 määruse nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

Alljärgnevalt on toodud kavandatava raie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatava raie mõju keskkonnaelementidele:

Kaitse-eeskirja järgi on Alutaguse rahvuspargi piiranguvööndis keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (kaitse-eeskirja § 3 kohaselt Keskkonnaamet) võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab (kaitse-eeskirja § 16 lõige 5). Raietöödel ei kahjustata pinnast, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või kaitseala valitseja nõusolekul, kui pinnas seda võimaldab.

Vesi – kavandataval raialal ei asu veekogusid, kuid kvartali AT377 eraldis 6 asub kaardiandmetel minimaalselt 16 m kaugusel ja kvartali AT378 eraldis 11 minimaalselt 70 m kaugusel Kirjakjärvest, samuti jääb raieala ca 30 m kaugusele Mustajõest. Raieala ei ulatu veekogude veekaitsevööndisse, kuid jääb osaliselt Kirjakjärve ja Mustajõe kalda piiranguvööndisse. Harvendusraie veekogusid ei mõjuta, kui reostuse ohtu veekogude lähedal välditakse. Veega seotud Natura kaitse-eesmärke ja muid alal esinevaid veega seotud kaitsealuseid loodusobjekte alal ei esine, seega raietööd neid ei kahjusta.

Välisõhk ja kliima – kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, raie käigus säilib puistute esimene rinne (ei teki lagedat ala), kusjuures puistute esimese rinde rinnaspindala peab jääma vähemalt metsa majandamise eeskirja lisas 1 toodud alammääradele vastavaks. Seega, raie ei mõjuta eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatav raie neid elemente oluliselt ei mõjuta. Raieala asub küll puhkepiirkonnas, kus on populaarsed puhke- ja supluskohad, seene- ja marjametsad ning matkarajad, aga kuna töid tehakse talveperioodil ehk väljaspool aktiivset puhkeperioodi, siis tööde mõju ei ole oluline. Raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liiklusköormus oluliselt. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatav raie on ühekordse lühiajalise mõjuga, kestusega kuni 1 (2) kuu(d). Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatava raieala asub Kurtna looduslal. Ala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktis 150.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Kurtna loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaigatüüpide (metsaelupaikade) ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade

halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁸ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga.

Looduskaitseseaduse (LKS) § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁹ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandataval raialal ei ole registreeritud Kurtna loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liigi elupaiku, kuid kavandatava raiala 30 m mõjualasse jääb ala, kus on inventeeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüp **soostuvad ja soolehtmetsad (*9080)**, mille kaitsmine on Kurtna loodusala üheks kaitse-eesmärgiks.

Kuna kavandatava raie käigus puistute esimene rinne säilib (ei teki lagedat ala), puistud raiutakse vaid hajusalt hõredamaks, reguleeritakse koosseisu ning eemaldatakse mh kahjustatud ja nakkusohtlikud puud, siis metsamaastik ei killustu, maastikuilme ei muutu oluliselt ning olulist kumulatiivset mõju ei ole ja kavandatav raie metsaelupaika ei kahjusta. Nimetatud elupaigatüübi kaitse on tagatud Alutaguse rahvusparki moodustamisega ning lisaks tegi Keskkonnaamet 07.02.2022 kirjaga nr 7-4/22/2442 „Loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpide range kaitse alla võtmine” Keskkonnaministeeriumile (praegune Kliimaministeerium) LKS § 8 lõike 1 ning § 13 lõike 1 alusel ettepaneku muuta Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualadega kattuvate siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaitsekorda selliselt, et loodusdirektiivi I lisas nimetatud metsaelupaigatüübid (sh *9080) oleksid rangelt kaitstud (moodustada sihtkaitsevöönd), alad on EELIS-esse kantud projekteeritavate alade kaardikihi (Metsaelupaikade looduskaitseala, Metsaelupaikade sihtkaitsevöönd). Kuna raiet ei tehta metsaelupaigas, siis ei saa elupaigatüübi pindala väheneda, samuti ei halvene elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur.

Puistu raiumine kavandataval raialal ei mõjuta kaugemal kui 30 m asuvat elupaika negatiivselt.

Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud, kuid piirkonnas on tihe metsateedevõrk, raiala jääb teest ca 45 m kaugusele ehk on hästi ligipääsetav. Seega, kokkuveoteed kulgevad valdavalt mööda raiala tee äärde, kuhu on võimalik metsamaterjal koondada ning ümbruses registreeritud metsaelupaikade läbimine ei ole vajalik. Külmunud pinnasega mööda olemasolevat teed liikudes elupaiku ei kahjustata.

Kurtna loodusala kaitse-eesmärgid on tagatud siseriiklike õigusaktidega. Kavandatav raiala asub Alutaguse rahvusparki Kurtna piiranguvööndis. Alutaguse rahvusparki kaitsekord on

⁸Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN).

⁹ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:
http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtsa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote.

sätetatud kaitse-eeskirjas ja LKS-s. Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paikapanemisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud.

Kavandataval raialal ja selle 30 m mõjualas ei ole registreeritud lisaks eelnimetatule muid Kurtna loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega kaitsealuse liigi leiukohti. Kuna harvendusraie käigus puistud säilivad, mets raiutakse vaid hõredamaks, siis kavandatav raietegevus Kurtna loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Kurtna loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud ala terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud **Alutaguse rahvusparki Kurtna piiranguvööndis**. Mõju rahvusparki kaitse-eesmärgile, mis kattub loodusala kaitse-eesmärgiga, on käsitletud punktis 3.3.1.2 (kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkti 4 kohaselt kuulub metsaelupaigatüübi *9080 kaitse ka Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärkide hulka).

Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärgid on loetletud kaitse-eeskirja §-s 1. Kavandatava raie tegemisel säilib puistute esimene rinne (ei teki lagedat ala), puistute esimese rinde rinnaspindala ei tohi viia madalamaks metsa majandamise eeskirja lisas 1 sätestatud alammäärast. Keskkonnaameti hinnangul ei kahjusta kavandatav raie kaitseala seisundit, kui see on kooskõlas rahvusparkis kehtiva kaitsekorraga (hooldusraied on kaitse-eeskirja järgi rahvusparki piiranguvööndis lubatud tegevuseks, puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnasega).

Lisaks eelnevalt käsitletule paikneb kavandatav raieala Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärgiks (kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkt 6) oleva II kategooria kaitsealuse linnuliigi **metsise (*Tetrao urogallus*)** piiritletud elupaigas (registrikood (KLO9123769)). Metsis pesitseb mängupaiku ümbritsevatel aladel vähemalt kuni 3 km raadiuses, sealsed elupaigad on tihedamad ja soisemad, kusjuures pesa võib asuda ka raiesmikul. Nagu enamik liike, on metsis tundlik pesitsemisaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava¹⁰ kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks pesitsusperioodil (sh mänguperioodil) tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Pesitsusaegsed raied võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni. Paljunemise ja poegade kasvatamise perioodiks on metsise puhul ajavahemik 1. veebruarist kuni 31. juulini. Sel perioodil elupaigas raietöödest hoidumine aitab vältida metsiste sigimisaegset häirimist ning pesade ja munade hävitamist ja tagada metsiste eduka pesitsemise. Tulenevalt LKS § 55 lõikest 6 on kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik häirimine paljunemise ja poegade kasvatamise ajal keelatud. Harvendusraie, mille järel puistu säilib, ei mõjuta oluliselt metsise elupaiga seisundit.

Keskkonnaamet soovib metsise elupaikades säilitada suuremaid haralisi mände ja I rinde koosseisus haaba (sobivad metsisele mängu- ja toidupuudeks), hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raidmetest puhtana (koondada raidmed kokkuveoteedele), et mitte vähendada oluliselt kanaliste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele. Samuti on soovitatav jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne (harvendusraie mõju leevendamiseks, kanalistele võimalike sulgimiskohtade jätmiseks).

Kavandatava raieala 30 m mõjualas (Kirjakjärvega kattuva alal) on EELIS-e andmetel registreeritud III kaitsealuse putukaliigi **suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*)** elupaik registrikoodiga KLO9201031. Nimetatud liigi kaitse ei kuulu otseselt Alutaguse rahvusparki

¹⁰ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kinnitatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava”, leitav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>.

ega ka Kurtna loodusala kaitse-eesmärkide hulka, kuid kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse on Kurtna piiranguvööndi üheks kaitse-eesmärgiks (kaitse-eeskirja § 14 lõige 2). Suur-rabakiili kaitse tegevuskava¹¹ kohaselt elutseb liik tiikide, väikeste järvede ja vanajõgede läheduses. Liigi seisund on hetkel Eestis hea ja arvukus ning levila suurenenud. Suur-rabakiil on esmatähtsa liigina kantud loodusdirektiivi II ja IV lisa liikide nimestikku. Peamiseks ohuks liigile on sobivate elupaikade (väikeveekogud) vähesus ja kinnikasvamine. Kuna tegemist ei ole metsaliigiga ning elupaigas raiet ei tehta, siis elupaiga läheduses kavandatav hooldusraie, mille tagajärjel puistud säilivad, ei kahjusta suur-rabakiili ega tema elupaiga seisundit.

Teisi Alutaguse rahvusparki kaitse-eesmärgiks olevaid kaitsealuste liikide leiukohti ega loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega ka muid kaitstavaid loodusobjekte kavandataval raiealal ega selle 30 m mõjualas registreeritud ei ole.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koostöö muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandatav raiealal jääb siseriiklikult kaitse alla võetud kaitstava loodusobjekti Alutaguse rahvusparki Kurtna piiranguvööndisse, mille piiritlemisel ja kaitsekorra määratlemisel on arvestatud kaitseväärtuste (sh Natura 2000 võrgustikku kuuluva Kurtna loodusala kaitse-eesmärkide) säilimisega.

Raiel ei ole olulist kumulatiivset mõju. Teadaolevalt ei kavandata raiealal ega selle lähikümbruses muid tegevusi, millega raiete mõju võiks kumuleeruda.

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Vastavalt kaitse-eeskirja § 16 lõikele 5 on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab.

Kaitse-eeskirja § 18 punkti 4 kohaselt on piiranguvööndis puhtpuistute kujundamine keelatud.

Harvendusraiega ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala viia madalamale metsa majandamise eeskirja lisas 1 toodud alammäärast (metsa majandamise eeskirja § 6 lõige 4).

Kaitse-eeskirja § 16 lõige 4 sätestab, et raiete tegemisel metsamaal, välja arvatud hall-lepikutes, tuleb säilitada puistu liikide ja vanuse mitmekesisus. Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb raiel, välja arvatud hall-lepikutes, ühe ha kohta jätta alles vähemalt 20 tm kasvavaid puid või nende säilinud püstiseisvaid osi, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alaliseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgedega, õõnsustega, tuuleluudade või suurte okstega puid.

LKS § 55 lõikest 6 lähtuvalt on keelatud kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal. Sellest tulenevalt tuleb metsise elupaigas raietööd teostada väljaspool paljunemise ja poegade kasvatamise

¹¹ Keskkonnaministri 29.10.2015 käskkirjaga nr 971 kinnitatud „Suur-rabakiili (*Leucorrhinia pectoralis*) kaitse tegevuskava”, leitav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?path=%2FLoomad>.

perioodi, mis kestab 1. veebruarist kuni 31. juulini. LKS § 55 lõige 6¹ sätestab, et keelatud on looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tipaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani.

Soovitused lähtuvalt metsise elupaiganõudlusest:

- 1) säilitada suuremaid haralisi mände ja I rinde koosseisus haaba (sobivad metsisele mängu- ja toidupuudeks);
- 2) hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raidmetest puhtana (koondada raidmed kokkuveoteedele), et mitte vähendada oluliselt kanaliste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele. Kanaliste jaoks on oluline puhmarinde, eriti mustika säilimine, mis on tähtsal kohal lindude toidulaua;
- 3) raie käigus jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne. Soovitus on antud harvendusraie mõju leevendamiseks, kanalitele võimalike sulgimiskohtade jätmiseks.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandataval harvendusraiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alale on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Kurtna loodusala, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsemeetmetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Mare Rennel
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond